

ธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นความทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา มันเป็นอนิจจัง มันแปรปรวนตลอดเวลา มันเป็นสัจจะเป็นความจริงในธรรมชาติ นั้น เราก็ยอมจำนนกับธรรมชาติ นั้น

พอธรรมชาติ นั้น ถ้าสิ่งใดขัดคอขัดใจ ไม่ได้สมความปรารถนา ทุกข์ๆ แต่เวลามันทุกข์แล้ว ความทุกข์นั้น กาลเวลามันก็บำบัดไป เวลามันผ่านไปนะ ความทุกข์นั้นมันก็เบาบางลง แล้วมันก็จะไปเจอใหม่รอบหน้า นั้นนะ มันก็จะหมุนเวียนของมัน ไปอยู่อย่างนี้

เราฆ่าเวลาๆ เวลามันมีค่า ถ้าเวลามันมีค่าขึ้นมา วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้ทำอะไรอยู่

เวลาบวชมาเป็นพระ เวลาบวชเป็นพระขึ้นมา บวชมา วันเวลาพรรษาหนึ่งก็ ๓ เดือน ถ้า ๒ พรรษา ๓ พรรษา ๑๐ พรรษาขึ้นไปมันก็มีอายุโสกันต์ อายุโสกันต์แล้วจิตใจมันอายุโสขึ้นมาใหม่ มันมีคุณธรรมขึ้นมาใหม่ มันมีหลักเกณฑ์อะไรในหัวใจบ้าง หัวใจมันเติบโตขึ้นมาใหม่

ปลูกต้นไม้ ต้นไม้มันยังโต หัวใจมันปลูกโตขึ้นมาใหม่ หัวใจมันเท่าเก่า เลวกว่าเก่า ถ้ามันมีแต่กิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันเลวกว่าเก่า

ต้นไม้ คุลี อายุ ๑,๐๐๐ ปี ที่เป็นต้นไม้ๆ ข้างในกลวงหมด ข้างใน พออายุมันมากขึ้น มันใช้คุณค่าอาหารไป มันเหลือแต่เปลือก ต้นไม้ที่อายุ ๑๐๐ ปี ๑,๐๐๐ ปี ไปคุลี ข้างในเป็นโพรงทั้งนั้นนะ แต่อายุขัยมันเป็นพันๆ ปีนะ แต่มันเหลือน้อยนัก เหลือน้อยนักในโลกนี้ไง เพราะโดยธรรมชาติของมัน สิ่งมีชีวิตมันแปรปรวนไปตลอดเวลา สิ่งที่ว่าเวลามันได้อายุขัยขึ้นมา มันก็ควรจะเจริญงอกงามขึ้นมา มันควรพัฒนาขึ้นมาไง ถ้ามันพัฒนาขึ้นมา อายุโสกันต์มันก็น่ากราบไหว้

เวลาเราจะกราบจะไหว้ จะกราบไหว้ อายุโสกันต์ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรากราบเพราะเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง เหมือนเราเป็นคนไทย เราเป็นคนไทยอยู่ในกฎหมายไทย กฎหมายไทยบังคับใช้เสมอหน้ากัน แต่มันเสมอไหมละ มันไม่เสมอหน้าเพราะอะไร เพราะว่าคนที่มันหลบหลีกไปตามช่องกฎหมายนั้นนะ คนที่มันหาผลประโยชน์จากกฎหมายนั้นนะ กฎหมายใช้บังคับเสมอหน้า ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เสมอภาคกัน

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร ถ้า พระพุทธศาสนาสอนเรื่องอะไร ถ้าเรื่องฆราวาสก็สอนเรื่องให้เสียดละ การว่าเสียดละ เสียดละเพื่ออะไร เสียดละขึ้นมาเพื่อพัฒนาหัวใจนี้ไง ให้หัวใจมันพัฒนาไป

ผู้ให้ พอให้แล้วมันเข้มแข็ง ผู้ให้ให้แล้วมันมีความสุข ผู้ให้แล้วมันพัฒนาของมัน มันพัฒนาการ สิ่งนั้นเพื่อพัฒนาการหัวใจใจ แต่ทางวิทยาศาสตร์ อ้าว! ให้มันจะได้อย่างไรละ ให้มันมีแต่หลุดมือ ไปๆ มันจะได้อย่างไรละ ให้อะไรไปๆ นี่ไง ทางวิทยาศาสตร์ ทางโลกที่เขามอง มองกันอย่างไร

แต่ในทางธรรมๆ ให้ด้วยธรรมนะ ไม่ใช่ให้ด้วยกิเลส อย่างเราชี้ทุกจุดถึง อวดอยากจะให้เขาไปกว้านมา ไปจีปัดขึ้นมาเพื่อจะแจกเขา ให้เขา เพื่อตัวเองจะมีหน้ามีตาไป ใอันนี้มันมีแต่เวรแต่กรรม

แต่เวลาให้มันปฏิบัติยาก ใ้คนที่เขาให้ เขาให้เพื่อพัฒนาหัวใจของเขา เวลาคนที่พัฒนาหัวใจของเขา เวลาเขาให้ เขาให้ได้ดินนะ พวกนี้เขาให้ เขาไม่ต้องการชื่อเสียงเกียรติยศเกียรติคุณใดๆ ทั้งสิ้น เขาต้องการชำระกิเลสในใจของตน เขาให้เพื่อบรรเทากิเลสในใจ เขาให้เพื่อคุณภาพของใจ เขาให้เพื่อจะพัฒนา

แต่เวลาเขาให้ไปแล้ว คุณ ในทางปกครองใช้ไหม ผู้ที่มีศีลมีธรรมเขาให้กำลังใจกันไง ให้ชื่อให้เสียง ให้ยศถาบรรดาศักดิ์ ใอันนั้นก็เลยบ้า แต่เริ่มต้นมันมาจากไหนละ ก็มาจากเขาเห็นคุณงามความดีๆ ใจ ถ้าเห็นคุณงามความดี ถ้าเราเป็นฆราวาส พระพุทธเจ้าสอนอะไร ก็สอนการเสียดละขึ้นมาเสียดละเพื่ออะไร

เกิดมาชีวิตนะ คุณ เวลาคนเกิดมาเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี เงินทองมหาศาลใช้ไหม นี่เราเกิดมามีอวัยวะ ๓๒ มีมือ มีเท้า มีสมอง หายู๋หากินได้ หายู๋หากินได้ ทำมาเพื่อพัฒนาหัวใจ ทำมาเพื่อสละ เพื่ออุ้มชู คุณ พระโพธิสัตว์ๆ พระโพธิสัตว์เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เสียดละชีวิต เสียดละทั้งนั้นนะ เขาเสียดละ

นี่ไง เกิดมาๆ คนที่เป็นเศรษฐีเขามีทรัพย์สมบัติของเขา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีสมอง มีมือมีเท้า ทำอะไรก็เป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ ถ้าเป็นประโยชน์ขึ้นมาแล้ว ถ้าจิตใจมันสูงมันส่ง มันทำเพื่อประโยชน์ของมัน เพื่อประโยชน์ตรงไหน ก็เพื่อประโยชน์พัฒนาหัวใจนี้ไง

คุณิ พระโพธิสัตว์ที่ท่านทำ ท่านทำเพื่อพัฒนาหัวใจของท่าน พัฒนาหัวใจของท่านด้วยเจตนา ด้วยการกระทำอันนั้น เสียสละอันนั้นไป แต่หัวใจมันเบิกบาน มันชุ่มชื้นขึ้นมา

นี่ไง เวลาพระบวชมาๆ พระบวชมาก็เพื่อประพฤติปฏิบัติไง มันรู้จักพระบวชมาแล้ว เหมือน หมอ หมอเขาเรียนมาแล้วนะ เขาเรียนถึงทางเคมี ทางสารต่างๆ เขาจะใช้ยาอะไรเพื่อแก้โรค รักษาโรค นั้น คุณิ ถึงเวลาแล้ว เวลาเผาอาจารย์ใหญ่ ไปกราบไหว้บูชากัน เพราะอาจารย์ใหญ่ให้วิชาการเขา

นี่ก็เหมือนกัน บวชมาแล้ว ถ้ามันทำของมันได้ ทางวิชาการอันนั้นนะ ทางวิชาการคือความรู้ จริ่งอันนั้นไง สติเป็นอย่างไร แล้วมันยืนยันได้ ถ้ามีสติแล้วไอ้ความฟุ้งซ่านหายหมด ถ้ามันมีสมาธิ ขึ้นมา นั่นนะหาหัวใจของตนเอง ถ้าหาหัวใจของตนเอง ปฏิสัจจิต ปฏิสัจจิตที่เขาแก้กัน ไปแก้กัน ที่นั่นไง

เวลาเป็นหนี้ อวิชชามันอยู่ที่หัวใจนั่นนะ มันเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วมันแก้หนี้ไม่ได้ แก้ หนี้ก็ไปปลดที่เงาใจ ความคิดๆ บ้าบอคอกแตกนั่นไง ไอ้หนี้ความคิดๆ อะไรของมัน ความคิด มันคิดมาร ก็ได้ ความคิดอวิชชาก็ได้ ความคิดแบบไม่รู้ก็ได้

แต่ถ้ามันสงบเข้ามา ความคิดมันคืออะไร ความคิดมันดับไปแล้วมันเหลืออะไร ถ้ามันเหลือ สิ่งใด มันเป็นประโยชน์อย่างไร นี่ไง ถ้ามันเป็นความจริง มันเป็นความจริงที่นี้ไง ถ้าความจริงที่นี้

นี่ไง เวลาเกิดมา เราเกิดมาเป็นมนุษย์ อริยทรัพย์ๆ มีอาการ ๓๒ สมบูรณ์ คนที่อาการ ๓๒ เขา ไม่สมบูรณ์เขายังมีความเข้มแข็ง เขายังดำรงชีพได้ เขายังพัฒนาการของเขาได้ นั่นนะหัวใจเขาเข้มแข็ง กว่าร่างกายเขาก็คง ร่างกายเขาขาดตกบกพร่อง แต่หัวใจเขาเข้มแข็ง หัวใจเขาเข้มแข็ง หัวใจเขามี สติปัญญา เขาสามารถดำรงชีพได้ เขาสามารถเป็นผู้นำของมวลชนได้ นี่ถ้าร่างกายเขาไม่สมบูรณ์

นี่ไง กรรมของสัตว์ๆ มันเป็นกรรมของสัตว์ โทษใครไม่ได้ทั้งนั้นนะ เวลาโทษ โทษการ กระทำของเราที่แหละ โทษเวรโทษกรรม กรรมจำเนกสัตว์ทำให้เกิดต่างๆ กัน การกระทำของเราที่แหละ การกระทำแล้วมันอุบัติเหตุหรือสิ่งต่างๆ มันก็เกิดจากการกระทำ เพราะคนประมาทเดินเลื้อ แล้วเวรกรรม มันให้ผล นี่ไง สิ่งทีเวรกรรมให้ผลๆ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาๆ

ถ้าวันเวลามันมีค่า มีค่าขึ้นมา เราจะไม่ให้เวลาเสียเปล่า เวลาครูบาอาจารย์ของท่านทำของท่านก็ไม่ได้ให้เวลาเสียเปล่า เวลาอยู่กับหมู่คณะมันมีข้อวัตรปฏิบัติใช้ใหม่ เวลาข้อวัตรปฏิบัติ ถึงเวลาเราก็ทำให้มันพร้อมกัน พอทำเสร็จแล้วมันจบ

คุณสิ เวลาครูบาอาจารย์เราอยู่กับหลวงปู่มันนะ ถ้าทำอะไรให้ทำในเวลาข้อวัตรนั้น ไม่ให้เสียกระทบกระเทือนกัน เสียกระทบกระเทือนกัน เวลานั่งปฏิบัติแล้วทุกคนต้องการความสงบ ทุกคนต้องการน้ำใจของคนอื่น แล้วมันกระทบกระเทือนกัน มันขุ่นใจ มันขุ่นใจเพราะอะไร นี่ไง สิ่งที่ว่าถ้าจิตมันพัฒนาแล้วมันรู้ใจ รู้กฎหมาย กฎหมายเขาห้าม พอกฎหมายเขาห้าม ถ้าเราไม่ฝืนกฎหมายไปมันก็ไม่ไปประรานใครใช้ใหม่ นี่ก็เหมือนกัน ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา พระถ้าอาวุโสกันแต่ขึ้นมา ถ้ามันอาวุโสขึ้นมา มันทำอะไรขึ้นมาได้อย่างไร

มันเห็นคุณค่านะ เห็นคุณค่าอย่างนั้นมาก เห็นคุณค่าในที่สงบสงัด เห็นคุณค่า เห็นคุณค่า เพราะอะไร เวลาสัปปายะ ๔ ถ้ามันเห็นคุณค่าอย่างนั้น แล้วเวลาจิตมันสงบขึ้นมา อธิจิต จิตมันสงบระงับ เข้ามามันยิ่งมหัศจรรย์กว่านั้น ถ้ามหัศจรรย์กว่านั้นขึ้นมา

เวลามันฟังมันชาน ฟังชานไม่ต้องถามใครเลย ทุกคนมีหมด เวลาความทุกข์ความยากขึ้นมา แล้วมันคนหนาคนบางแตกต่างกัน คนหนาคนบางแตกต่างกัน คนคิดเบาบาง บางคนคิดแบบทุกข์ยากมาก บีบคั้นจนหวาดระแวง

เวลาคุณพวกเสพยา พอเสพยาแล้วมันหวาดระแวงว่าคนจะทำร้ายมันๆ คุณสิ คุณสายตามันสิ คุณพฤติกรรมสิ โอ้โฮ! ไปไหนมันมีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นเลย ใหนี่มันพฤติกรรมเพราะมันเสพยาบ้า แต่ของเรามันหวาดระแวงในหัวใจ มันอยู่ข้างใน คนนอกมองไม่เห็น แต่มันทุกข์ มันหวาดระแวง มันสะดุ้งกลัวอยู่ภายใน นี่ไง เวลามันฟังมันชานขึ้นมา

แต่ถ้ามีสติมีปัญญาขึ้นมา กาลเวลา เวลาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมีอาการ ๓๒ มีสมอง มีทุกอย่างพร้อมใจ แต่จิตใจมันอ่อนแอ จิตใจไม่มีกำลังขึ้นมา ถ้ามันฝึกหัดๆ ขึ้นมา เวลามันผ่านไปๆ เวลามันประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์ เหนือกาลเหนือเวลา เวลา เอ็งกระดิกไปเถอะ ใจนี้ไม่เกี่ยว ไม่มีผลกับธรรมชาติอันนั้นเลย

เวลาก็คือเวลา มันจบแล้ว มันจบตั้งแต่กิเลสสิ้นไป ถ้ากิเลสสิ้นไปแล้ว เวลามันก็หมุนไป วัฏฏะ ใง นี่ใง วัฏฏะ ผลของวัฏฏะ ผลของวัฏฏะแล้วจิตนี้มันจะไปยุ่งอะไรกับวัฏฏะล่ะ มันวิวัฏฏะ มันพ้น จากวัฏฏะไปแล้ว

ถ้ามันพ้นจากวัฏฏะไปแล้ว แต่มันยังมีชีวิตอยู่ สอุปาทิเสสนิพพาน เศษส่วน ร่างกายนี้เป็นเศษ ทิ้ง ธาตุ ๔ และขันธ ๕ เป็นเศษทิ้งเท่านั้นนะ แต่เศษทิ้ง เศษทิ้งยังเป็นประโยชน์กับโลกมหาศาลนะ แต่ เป็นเศษทิ้งของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้ว ถ้ายังไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่ถึงที่สุดแห่งทุกข์ นั้นนะมารทิ้งนั่นเลย มารมันข่มขี้

กาลเวลาๆ ถ้ามันมีค่า มีค่าสำหรับผู้ประพฤติปฏิบัติ แต่ถ้าคนที่ปฏิบัติแล้วมีสติมี ปัญญา มันจะเห็นคุณค่าอันนี้นะ ถ้าคุณค่าอันนี้นะ อย่าปล่อยให้มันล่องไปโดยเปล่าประโยชน์ใง เวลาเปล่าประโยชน์แล้ว เวลาได้มาก็ได้มาแต่ตัวเลข ๕๐ ปี ๖๐ ปี อายุขัย เวลาที่ได้มา จิตใจยัง อ่อนแออยู่เหมือนเดิม เลวร้ายกว่าเก่าอีก

แต่ถ้าจิตใจมันพัฒนาขึ้นนะ มันไม่มีสิ่งใงๆ เลย มันเป็นโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อม ยศ มันมีไว้ประจำโลก แล้วโลก คูสิ เวลาหลวงตาท่าน ได้พัตยศที่แรก เวลาท่านอาจารย์วันเครื่องบินตก สังฆราชวัดราชบพิธถวายท่าน ท่านเอาพัตยศอันนั้น ไปคืนพระสังฆราช

ท่านพูดอย่างนี้ ท่านเล่าให้เราฟัง ท่านบอกว่า “สิ่งที่เวลาพระนี่นะ พระเวลาทำหน้าที่การงาน ในศาสนาเขาควรมีกำลังใจ น่าจะมีผลตอบแทนเพื่อให้เขามีกำลังใจเพื่อส่งเสริมพระพุทธศาสนา ทำงาน เพื่อศาสนา แต่เกล้ากระผมไม่ต้องหอรอก เกล็ดำกระผมนะ หัวใจมันเป็นธรรมอยู่แล้ว ทั้งชีวิตทุ่มเทให้กับ ศาสนาอยู่แล้ว ไอ้เรื่องพัตยศไม่เกี่ยว” ท่าน ไปคืนสมเด็จพระสังฆราช ท่านพูดอย่างนี้นะ

เห็นไหม เขาให้กำลังใจกัน ใให้ศถาบรรดาศักดิ์กัน เขาให้เป็นเครื่องน้ำใจต่อกัน ให้เขาทำ คุณงามความดีใง

แต่ไอ้เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าความดีใ ในหัวใจ คูสิ เวลาหลวงตาท่านเป็นพระอะไร เหนือกาลเหนือเวลา พอเหนือกาลเวลา เรื่องสิ่งนั้นไม่เกี่ยว สอุปาทิเสสนิพพาน เศษส่วนที่มันเหลือทิ้งๆ มันไม่มีผลกับธรรมธาตุนั้น แต่มันเป็นประโยชน์กับโลก ประโยชน์กับโลกต่างหาก ถ้าเป็น ประโยชน์กับโลก เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนสิ่งใใด ใให้มี

ค่าๆ ถ้าทำสิ่งใดไม่ได้ เวลาที่มันผ่านพ้นไป แต่เราในหัวใจ ในหัวใจมันเหน้อยมันหนาย มันเหน้อยมันหนาย มันทุกข์มันยาก มันลำบากไปทั้งนั้นนะ

ถ้ามันลำบาก ลำบากเกิดจากอะไร ลำบากเกิดจากใจ เพราะใจ กิเลสตัดหาความทะยานอยาก ครอบงำอยู่ ลองพลิกสิ พลิกอารมณ์ใหม่สิ พลิกขึ้นมา ดวงค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านก็เป็นมนุษย์ หลวงปู่เสาร์ท่านก็เป็นมนุษย์ ครูบาอาจารย์ท่านก็เป็นมนุษย์ ทำไมท่านพลิกใจของท่านได้ล่ะ

อย่าไปคิดตามกิเลสสิ พลิกกลับเลย เราก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน เราก็ต้องมีสติปัญญาเหมือนกัน เราก็ต้องเข้มแข็งเหมือนกัน เราพลิกเลยนะ พอพลิกแล้วเป็นคนใหม่เลย เมื่อก่อนยังคิดทุกข์ คิดยากอยู่เลย เมื่อก่อนยังน้อยใจอยู่เลยนะ เมื่อก่อนยังเหยียบขำหัวใจ นั่นแหละตัดหาความทะยานอยาก จะคิดดีก็คิดแล้วทำไม่ได้ จะคิดชั่วหรือก็ละล้าละลัง ทำไม่ลง จะคิดไปทางชีวิตหรือ ชีวิตนี้ก็มีแต่ความตรอมใจ คิดอะไรมันเป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันคิดด้วยความทุกข์หมดเลย

มันพลิกด้วยสติด้วยปัญญา เห็นใหม่ พอพลิกขึ้นมา เราก็เป็นคนคนหนึ่ง เราก็สามารถมีสติยับยั้งความคิดได้ พอยับยั้งความคิดได้ กิเลสที่มันชักจูงอยู่นี้หยุดเลย พอหยุดเลย นี่เหยียบคันเร่งแรงๆ เพราะถ้ามันคิดดี คิดถึงชีวิต คิดถึงมีคุณค่า

ความเกิดมา พ่อแม่อุ้มครรภ์มา ๕ เดือน กว่าจะได้คลอดมา กินน้ำเลือดในหัวอกมาตั้งที่ขুব พ่อแม่เลี้ยงดูมาขนาดไหน ชีวิตมันจะมีค่ามากน้อยแค่ไหน เราจะมานอนใจอยู่อย่างนี้ได้อย่างไร เราต้องเป็นคนดีขึ้นมา เราต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้พ่อแม่เราไม่เสียกำลังใจ อุตสาห์อุ้มท้องมา ๕ เดือน แล้วก็หวังให้เราจะเป็นคนดี หวังว่าจะให้เราเติบโตมา แล้วเติบโตมา คิดสิ ถ้าคิดอย่างนี้แล้วนะ ใ้อ้ที่ว่าอยากได้ อยากดี อยากเด่น อยากจะเทียมหน้าเทียมตาเขา ใ้อันนั้นโลกธรรม ๘ มีลากเลื่อมลาก ลากมีมา เตียวก็เลื่อมไป เลื่อมไปแสวงหา มันก็ไ้มาได้มาของมันเป็นอนิจจัง มันอยู่ประจำโลก

โลกเขาต้องการแสวงหาเพื่อดำรงชีพ เราก็ทำหน้าที่การงานของเราไป ถ้ามันขาดตกบกพร่องสิ่งใดไปก็วางมันซะ ไม่ต้องไปคิดให้มันเจ็บช้ำน้ำใจ สิ่งใดที่ทำแล้วเป็นประโยชน์ เราก็รีบชวนชวนมา เพื่อความมั่นคงของชาติของตระกูลของเรา เพื่อคุณงามความดี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนอิสระใหม่ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติ เราแสวงหามา มีสิ่งใดเพื่อดำรงชีพแล้ว ถ้าใจมันเข้มแข็ง

ใจมันทุกข์มันยาก มันไม่ให้ใคร อู้ฮู! เวลาทุกข์ยาก ทุกข์ยากมากเลย พอได้มามันก็อดไว้เลย

ถ้ามีสติปัญญา เราเคยทุกข์เคยยากมา เราก็อยากให้มีคนช่วยเหลือเจือจานใช้ใหม่ ถ้าเราพอมีแบ่งปันได้ เราก็จะแบ่งปันให้คนอื่นบ้าง คนนี้บ้าง เพื่อความมั่นคง เพื่อบารมี เพื่อสร้างกรรมดี เพื่อเปิดโอกาส เพื่อมีการกระทำนี้ให้ปลอดโปร่ง เพื่อสังคม เพื่อความดีงามทั้งนั้น ถ้ามันคิดได้แบบนี้ มันคิด ถ้ามันพลิก ถ้ามันเป็นพริกแกง มันเอาไว้กินเผ็ดๆ ถ้ามันเป็นพลิกกระทำ มันหาย

ถ้าพริกแกงนะ ยิ่งเขียวไปเลยนะ โอ๊ย! ต้องทาน้ำเลย ถ้าพริกอย่างนั้นไม่ไหว พริกนอนจมอยู่อย่างนั้น พลิกกระทำ พลิกทำขึ้นมาให้มันเป็นจริงขึ้นมา

เวลาเราเป็นมนุษย์ ถ้ายังมีเวลาอยู่ ยังมีลมหายใจอยู่ ยังแก้ไขได้หมด ยังมีความรู้สึกอยู่ เว้นไว้แต่คนตาย คนตายไปแล้วนะ อาหารคาวส อุทกคาวส องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคยไปศึกษาร่วมกับเขา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา คนที่จะบรรลุธรรมได้ต้องจิตสงบ ต้องรู้จักตนเอง ต้องรู้จักหัวใจของตน

เขาได้สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ จะไปสอนเขา เสียหาย เขาเพิ่งตายไปเมื่อวานนี้ เสียหายๆ เพราะอะไร เพราะจิตเขามีกำลังแล้ว เขามีสมบัติ ๖ สมบัติ ๘ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรม เขาจะมีดวงตาเห็นธรรม

แล้วเวลาไม่ได้ก็ไปเอาปัจจัยวัคคีย์ ปัจจัยวัคคีย์อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปี แต่เวลาแสดงธรรมไปแล้วพระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมองค์เดียว อีก ๔ บุรุษนั้นยังไม่ได้ ก็ต้องเทศน์ว่าการต่อไป จิตใจคนไม่เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน เราตั้งสติตั้งปัญญาอย่างนี้ เวลานะ มีค่ามาก อย่าไปฆ่ามัน เวลาคอน เวลาว่างๆ อยู่ฆ่าเวลา ทำเพื่อฆ่าเวลาๆ นี่ฆ่าสิ่งมีค่าที่สุดเลย แล้วอายุขัยมันก็หมดไป

แล้วชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ที่สุดของชีวิตนี้คือการดับขันธ การตายไป ชีวิตนี้บทสุดท้ายคือลาจากโลกนี้ ทุกชีวิตต้องเป็นแบบนั้น แล้วเรามีสมบัติสิ่งใดตามไป ถ้ามีสติสัมปชัญญะอย่างนี้ ชีวิตของเราจะไม่ทุกข์ยากจนเกินไป ไม่ทุกข์ยากจนเกินไป

แต่ถ้ามันบอกว่า จะต้องรำรวยมั่งมีศรีสุข โลกธรรม ๘ บ้าบอคอยแตกไปกับเขา โอ๊ย! มันเผาหลนหัวใจ แล้วมันไม่ใช่สุขด้วย มันทุกข์ล้วนๆ เลย แต่ถ้าเราคิดของเราอย่างนี้มันก็ความทุกข์นะ ความทุกข์

เทศน์เช้า วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ๕

เพราะเป็นความเพียร ความทุกข์เพราะเป็นความวิริยอุตสาหะ ความทุกข์เพราะมันเป็นงาน แต่ทุกข์นี้ทุกข์
เพื่อจะสิ้นกิเลส เอวัง